

Remissvar angående Naturvårdsverkets skrivelse Uppdrag att se över och föreslå ändringar i reglerna om landsbygdsutveckling i strandnära läge

Sammanfattning

Årjängs kommun ställer sig positiva till Naturvårdsverkets förslag till lagändringar då de i hög grad bekräftar den praxis som uppkommit efter införandet av möjligheten att peka ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS). Kommunen delar dock regeringens uppfattning om att de föreslagna ändringarna inte är tillräckliga för att underlätta för utveckling av permanentboende i vattennära områden. För att skapa ytterligare möjligheter för utveckling av bostadsbebyggelse borde strandskyddets syfte förtydligas och de särskilda skälen för upphävande ses över. Kommunen bör inom detta ges rätt att upphäva strandskyddet inom ett område som saknar betydelse för strandskyddets syften utom detaljplan och även kunna ange som särskilt skäl att åtgärden bidrar till en förbättring enligt strandskyddets syften. Årjängs kommun ställer sig också bakom SKL och Småkomms yttranden.

Beskrivning av ärendet

Naturvårdsverket fick i mars 2017 i uppdrag av regeringen att se över LIS-reglerna i syfte att föreslå författningsändringar och eventuella andra åtgärder för att ytterligare främja landsbygdsutveckling i områden med god tillgång till stränder, utan att de värden som strandskyddet långsiktigt syftar till att skydda äventyras. Fokus skulle ligga på att utveckla möjligheterna att bygga permanentbostäder.

Regeringen avser att utreda frågan ytterligare och ger därför inom ramen för remitteringen även möjlighet att inkomma med kompletterande förslag till åtgärder.

Naturvårdsverkets förslag

Naturvårdsverkets förslag är till stor del en bekräftelse av den praxis som uppkommit utifrån den nuvarande lagstiftningen kring strandskydd och LIS. Förslaget innehåller ett antal förändringar i Miljöbalken som sammanfattat innebär:

- LIS-utpekande kan motiveras genom att det upprätthåller befintliga strukturer och service på landsbygden.
- Vid dispensprövning för enstaka bostadshus förtydligas att detta rymms inom syftet med LIS-utpekandet genom att det ligger ”med närhet till” befintligt bostadshus istället för ”i anslutning till”. Detta ska tolkas som en lättnad av inriktningen där ett något större avstånd kan godkännas i områden med traditionellt större spridning mellan bebyggelsen.
- Från att ha stått att LIS-området ska ha en begränsad omfattning föreslås skrivelsen lyda att det får ha sådan omfattning att strandskyddets syften fortsatt tillgodoses. Detta innebär i praktiken att områden där det finns gott om strand som tillgodoser strandskyddets syften bedöms kunna tåla mer omfattande LIS-utpekanden.
- Den restriktivitet som tidigare pekats ut för LIS-områden i tätorter förtydligas nu till att omfatta större tätorter.
- LIS-utpekanden föreslås fortsatt ske inom översiktsplaneprocessen och geografiskt avgränsade områden föreslås kvarstå som princip.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser att det är positivt att Naturvårdsverkets förslag nu bekräftar den praxis som växt fram kring LIS-verktyget. Årjängs kommun tog tidigt fram en LIS-plan inom vilken ett område med närhet till Årjängs tätort inte godkändes av länsstyrelsen. Detta område skulle med dagens tolkning av lagstiftningen troligen kunna accepteras. Fler områden i kommunen skulle också kunna omfattas av LIS utefter att de nu kan motiveras utifrån att de kan bidra till att *upprätthålla* befintliga investeringar och strukturer på landsbygden.

Kommunen ser positivt på att formuleringen kring utbredningen av LIS-områden ändras till att omfatta ”sådan omfattning att strandskyddets syften fortsatt tillgodoses”. Detta öppnar upp för att större områden kring många av de sjöar och vattendrag som finns inom kommunen skulle kunna utgöra LIS.

Den fortsatta kopplingen mellan LIS och kommunens översiktsplan anses positiv då översiktsplaneinstrumentet bedöms som rätt verktyg för att säkra en långsiktig och strategisk planering. Det är dock av vikt att formerna för utpekande av LIS är så pass flexibelt att det går att lokalt anpassa verktyget. I de delar av kommunen som bedöms ha ett mindre bebyggelsetryck, där större LIS-områden nu kan pekats ut, bör beskrivningen av områdena i högre grad bestå av kriterier för i vilka lägen och i vilken omfattning utbyggnad kan ske. Närmare tätorter kan det rimligtvis vara en högre nivå av utredning av förutsättningar för utbyggnad och mer avgränsade områden. Detta bedöms som viktigt att betona i samband med den nya lagstiftningen, att det inom en och samma kommun kan finnas behov av att analysera områden på olika sätt och utifrån detta utforma LIS-utpekandena på olika sätt i översiktsplanen. Det är också av största vikt att definitionen av landsbygder och glesa miljöer görs på ett klokt sätt, och att definitioner och bedömningar av vad som utgör sådana miljöer ska definieras och pekats ut i kommunens översiktsplan.

Kommunen anser att den största bristen i Naturvårdsverkets förslag är att det inte tas något helhetsgrepp kring strandskyddsfrågan, vilket bedöms behövas för att underlätta för bebyggelse av permanentbostäder på landsbygden. I många delar av landet där det finns gott om sjöar och vattendrag har det generella strandskyddet gjort att många landområden skyddas där det råder oklarheter kring om de innehåller de värden som strandskyddslagstiftningen syftar till att skydda. Den viktigaste åtgärden för att möjliggöra för bostadsbebyggelse i attraktiva lägen i mindre kommuner vore att tydliggöra var strandskyddet egentligen syftar till i dagens kontext. Ett förtydligande av syftet bör innehålla vilka värden och vilken natur det är som skyddas och hur dessa relateras till just vattenkontakten.

Det upplevs även saknas särskilda skäl inom strandskyddslagstiftningen som kan stödja åtgärder som kan tänkas *förstärka* strandskyddets syften. Årjängs kommun har exempelvis problem med att det intill vissa sjöar uppstått ett rörligt friluftsliv som leder till omfattande nedskräpning och förstörelse av strandområden. I några av dessa områden gäller ett utökat strandskydd men kommunen bedömer att utbyggnad av en välanpassad och med omsorg placerad bostadsbebyggelse i zonen 100-300 meter skulle kunna verka avhållande från förstörelse och nedskräpning. En viss upplevelse av att det bor och verkar människor i närheten av de sjöar där problemen är störst bedöms alltså kunna verka positivt för friluftslivet och bevarandet av strandområdet. I dagens lagstiftning saknas möjligheten att ge dispens för åtgärder som kan verka positivt för strandskyddets syften.

Utöver ovanstående ställer sig Årjängs kommun helt bakom SKL:s remissyttrande. En viktig aspekt att beakta, utifrån SKL:s remissyttrande, är dock hur bedömningen och avgränsningen av landsbygder och glesa miljöer görs (lågt bebyggelsetryck och god tillgång till stränder), och att kommunens rådighet i frågan inte inskränks utan kan motiveras och inarbetas i översiktsplanen, tillsammans med övriga kriterier för när LIS kan antas utgöra särskilt skäl för dispens från- eller upphävande av strandskyddet. Av denna anledning bör SKL:s förslag till ny författningstext avseende PBL 3 kap 5 § ses över, och tydligare koppla definitionen av landsbygder och glesa miljöer som kan anses inneha lågt bebyggelsetryck och god tillgång till stränder till kommunens analys av- och förslag till avgränsning, samt förslag till kriterier för LIS. Risken kan annars bli att centrala analyser av befolkningstäthet, befolkningsstorlek, värdeutveckling och tillgång till stränder ligger till grund för grova "utpekanden" av områden där LIS kan tillämpas. Detta riskerar vidare att motverka syftet med det differentierade strandskyddet och påverka kommunernas möjlighet att planera för en långsiktigt hållbar mark- och vattenanvändning och väva in lokalkännedom, lokala och regionala särförhållanden som exempelvis gränsbygdsförhållanden.

Förslag till beslut

Ovanstående synpunkter översänds till regeringskansliet

Britt-Marie Öjstrand

Bygg och miljöchef

Daniel Nordholm

Kommunarkitekt

